

## Tapautui omassa piirissämme



Aimo Turunen ja Oiva Turunen

**Arvonimet:** Vuosi sitten Kalevalanpäivänä Ilomantsin Runonlaulajan Pirtti-Rahaston johto nimitti Aimo Turusen runopirtin Iso isännäksi ja Oiva Turusen kestopirtin Iso isännäksi. On ollut syytäkin. Kestipirtin valmistuttua vapautui Runopirtti Kalevala-näyttelylle. Näyttelyn tulo toi pääsylipputuloja vuosittain yli 50 000 markkaa.

Tasavallan presidentti on myöntänyt Nurmeksessa toimivalle suojärveläiselle rakennusurakoitsijalle Pekka Taville rakennusneuvoksen nimen ja arvon. Pekka tuli tunnetuksi laajalti Bomban ja Nurmeksen uuden sahalaitoksen rakentajana. Hänellä on ollut rakennuskohteita lisäksi Valtimolla, Lieksassa, Rautavaaralla ja Tuusniemellä.

Insinööri Esko Toivanen ja Merja Klemola vihittiin Ilomantsissa 3. 6. 78. Nyt ovat ekonomi Heikki ja Paula Klemolan kaikki kuusi tytärtä miehelässä. Erään tiedon mukaan heidät vietiin tuoreeltaan heti kuin »tsupukat riehtilältä». (Tsupukka = karjalaisleivonnainen, riehtilä = paisintippanu.)

**Helsingin suojärveläisten** seura vieraillee Turussa syyskuun 29. pnä 1979. Ohjelma on karjalan kielistä, suojärven murteista kuorolaulua, runo, kansantantua ja murrenäytelmä. Tilaisuus on Puutarhankatu 2:ssa ja alkaa klo 19.00. Tervetuloa!

Messukylän vanhassa kirkossa vihittiin avioliittoon ylioppilastyttömmme v. 1977, Hyrsylän mutkassa v. 1959 syntynyt Kaija Liisa Rannikko ja tekn. opisk. Harri Mattila. Kaija on tällä välillä valmistunut lastentarhanopettajaksi.

**Pitäjäjuhlat** jatkuvat pitkänä ketjuna: 7—8. 7. ovat Lumivaaran juhlat Multialla, Metsäpirtin juhlat 8. 7. Mynämäellä, Johanneksen 14—15. 7. Piikkiössä, Antrean 22. 7. Riihimäellä, Valassin praasniekka Pielavedellä 21—22. 7., Vuoksenrannan Pertunmaalla 22. 7., Koiviston 28—29. 7. Porvoossa, Heinjoen 28—29. 7. Karkkilassa, Sortavalan mlk:n Jyväskylässä 28—29. 7., Muolaan Urjalassa 28—29. 7., Sakkolan Lempäälässä 4—5. 8., Kivennavan Luopioisissa 4—5. 8., Pyhäjärven Laviassa 4—5. 8., Impilahden Outokummussa 11—12. 8., Salmin Siilijärvellä 15. 8. ja Jaakkiman Karjalatalossa Helsingissä.

Näiden pitäjien karjalaisjuhlat on jo pidetty: Suojärven, Kirvun, Käkisalmen, Valkjärven, Vahvialan, Uudenkirkon, Uukuniemen, Äyräpään, Räisälän, Kaukolan ja Hiitolan.

Suojärveäisten niskoilla oli myös huolehtiminen tämän vuoden Karjalan Liiton suurista kesäjuhlista, joihin osallistui 15 000—20 000 juhlavierasta. Näihin suurjuhliin palaamme erikseen ensi numerossamme.

**Romanian mattoja:** Romaniassa sijaitsevan Iasin alueen kutojien tuotteet ovat kuuluisia paitsi Romaniassa myös kaukana sen rajojen ulkopuolella. Ulkomaisten ostajien keskuudessa on erityisen suuri kysyntä käsintehtyillä matoilla, joita valmistavat Pascin kaupungissa sijaitsevan Kollektiivinen työ-nimisen arttelin kutojat. (APN)

Onttoni Miihkalin romaanin »Karjalainen keisarien kaupungissa» XIII osa on postihäiriön takia jätetty seuraavaan numeroon.

**Bomban** eteisaula on osoittautunut ahtaaksi, jopa harmittavan ahtaaksi, kuten käyntimme aikana siellä 7. 4. 1979. Nyt tulee ilosanoma. Bomban tulotien varteen on noussemassa (nyt ehkä jo noussut) hirsinen kahvilarakennus, johon keskitetään myös matkamuistomyynti.

**Joensuulle oma praasniekka.** Pohjois-Karjalassa on vanhastaan säilynyt osa kantakarjalaista ortodoksista asutusta. Heimosotien 1918—1922 jälkeen tuli jonkin verran väestöä Aunuksesta ja Vienasta. Viimeisten puolustusotiemme jälkeen sinne saapui melkoinen määrä entistä raja-karjalaista väestökerrostumaa. Vilka omin-takeista karjalaista toimintaa on syntynyt laajalla alueella pitkin koko Runon ja Rajan tietä. Näkyvinä majakkoina nyt ovat Domnan Pirtti Suomussalmen Kuivajärvellä, Runon-laulajan pirtti Ilomantsissa ja vastasyntynyt Bomban talo ja karjalaiskylä Nurmeksessa. Tähän toimintaan on lisättävä myös praasniekkatradition elpyminen — Petru Hattuvaa-rassa Iljänpäivä Ilomantsissa, Valassi Pielavedellä, muutamia mainitaksemme.

Joensuun praasniekaksi on valittu ristin löytämisen ja kumartamisen juhla 14. syyskuuta, jota karjalaiset kutsuivat sviizhoiksi. Ajatuksen takana on toimikunta, jonka puheen-johtajana on Karjalan Liiton Pohjois-Karjalan seurapiirin puheenjohtaja Heikki Koukkunen, Joensuun Seudun Suojärveläiset ry:n puheenjohtaja Johannes Norppa, Benjam Tsuttsunen, Vilho Kuismala, Maria Näreaho ja ortodoksisesta seurakunnasta kutsuttuna pastori Kalevi Kokkonen.

Tätä perinnejuhlaa tullaan viettämään ensi kerran tänä vuonna. Praasniekkaan etsitään alkuperäisiä muotoja ja karjalan kieltä tullaan viljelemään paljon. Tavotteina on piispan toimittama jumalanpalvelus, ristisaatto Karjalaan jääneiden vainajien muistomerille, illatšut ja tällä kertaa myös taidenäyttely »Raja-Karjala kuvataiteessa».

## MERKKIPÄIVIÄ

Kauppias Vilho **Paavilainen** täyttää heinäkuun 6. pnä 1979 75 vuotta. Hän on syntynyt Vienan-Karjalassa ja asunut suurimman osan elämästään Nurmijärvellä harjoittaen menestyvää kauppaliikettään.

Oman työnsä ohella Vilholla on riittänyt aikaa aatteellisille, isänmaallisille harrastuksilleen. Karjalaisien lasten koulukoti Väinölän talousasiat olivat hänen huolenaan. Samoin Säätiö Väinölän, jonka hallitukseen hän on koko toiminnan ajan kuulunut. Kun Domna-pirttiä rakennettiin Kuivajärvelle, niin Vilho oli siinäkin mukana. Kaikissa ylläolevissa tehtävissään Vilhon tarkalla taloudenpidolla on ollut suuri merkityksensä.

Varsinaisen suurtyön Vilho on tehnyt Helsingin ortodoksisen seurakunnan hyväksi. Karjalaisin voimin hänet saatiin seurakuntaneuvostoon. Siellä toimiessaan hän huomasi puutteita nuorisotyössä ja vanhusten hoidossa. Vilho lähti näitä puutteita niin voimakkaasti poistamaan, että se pelotti eräitä ja hänet pudotettiin srk-neuvostosta. Vilho ei luovuttanut, vaan paneutui havaitsemiinsa puutteisiin ja ryhtyi niitä poistamaan. Alku ei onnistunut, kun ohjaksia ei uskallettu luovuttaa hänelle. Viimein hän sai ne haltuunsa, valitsi apulaiset, joilla oli tietoa ja taitoa ja näin lähtivät asiat pyörimään. Vilho osti ja lahjoitti nuoria varten Kaunisniemen leirialueen, jota ryhdyttiin voimakkaasti rakentamaan. Taloudellisuutta kuvaa se, että Kaunisniemen saatiin majoitusrakennukset halvemmalla kuin mitä



Vilho Paavilainen

talousarakennus hautausmaalla tuli maksamaan! Nyt leirialue kirkkoineen on valmis, siitä kiittäkäämme sitkeätä Vilhoamme! Kirkko on puhdastylinen karjalainen pyhättö.

Toinen hänen huolistaan oli ortodoksisten vanhusten asuntola. Se olikin suururakka, jota oli erilaiset toimikunnat hoitaneet jo sata vuotta ilman tulosta. Rva Klaudia Vetrov lahjoitti Yrjön- ja Simonkadun kulmatalon ns. Koiton kulman tarkoitukseen. Aina löydettiin verukkeita ja asuntola sai odottaa. Väitettiin 76 vuotta sitten, ettei Helsingissä ollut tarkoitukseen sopivaa tonttia. Uskokoon ken tahtoo. Vielä ennen itsenäistymistä rahaa oli varattuna tarkoitukseen, mutta Suomen itsenäistyttyä rahat jäivät entisten isäntien haltuun.

Vilho ryhtyi asiaa ajamaan. Esteenä ei ollut tontti- eikä rahapula. Tarvittiin työtä ja uskoa. Kaikkiin vastoinkäymisiin löydettiin lääkkeet. Nyt taloryhmä seisoo tontillaan Tapanilassa ja siellä on joukko onnellisia asujia. Näin Vilho jatkoi niiden ortodoksisten kauppiaiden perinteitä, joiden lahjoitusten turvin Helsingin ortodoksinen seurakunta menestyy. Kauppias lahjoitti Pappilan talon ja kauppias oli myös lahjoittajana Mannerheimintien liiketalolle. Monta muutakin lahjoitusta on tehty, vaikka nimet ovat unohtuneet. Meidän velvollisuutemme on muistaa kauppias Vilho Paavilaisen nimi, kun puhumme vanhusten asuntolasta ja Kaunisniemen leirialueesta.

Karjalan Sivistysseura on kiitollinen auttajalleen. Sinä Vilho olet saanut paljon aikaan. Me lähellä olleet tiedämme vienalaisen sitkeytesi johtuvan rakkaudesta heimoosi ja ortodoksiseseen uskontoosi, josta et luopunut painostustenkään aikana. Monia armorikkaita vuosia Viholle — seuramme kunniajäsenelle.

K. P.

89 vuotta täytti Martta Kujala 8. 6. 79 Valkeakoskella. Hän on kotoisin Impilahdelta.



**Uno Hammarström**

Ruotsin Suomen ystävä, kapteeni **Uno Hammarström** täytti 80 vuotta 22. 5. 79. Hän on oppinut puhumaan suomea. Virossakin hän tuli toimeen suomen kielellä. Heimosotavangeista, itäkarjalaisista ja inkeriläisistä jatkosodan aikana muodostettujen heimopataljoonien (3. ja 6.) aseveljet piti V. Molotovin vaatimuksesta luovuttaa NL:lle. Suuri osa heistä pakeni Ruotsiin. Hammarströmistä tuli näiden onnettomien heimoveljemme auttaja. Tästä kertoo »Inkeriläisten viesti» 5/79:

»V. 1944 marraskuun lopulla eräänä päivänä Umeässä ruokatunnin aikana kohtasi Uno Hammarström kolme suomea puhuvaa nuorta miestä, joiden käyttäytyminen ja sekalainen pukeutuminen vaikuttivat siten, että kapteeni tervehti sanomalla: »Päivää pojat.» Pojat vastasivat: »Hyvää päivää, herra kapteeni.» Pojat kuuluivat Kansantalolle majoitettuun noin 300 henkilön suuruiseen pakolaisryhmään, suurin osa inkeriläisiä ja vähemmistö itä-karjalaisia.

Tästä alkoi Uno Hammarströmin monivuotinen työ tämän pakolaisryhmän hyväksi.»

—Ja hänen työnsä tuotti tuloksia. »Pojat» ovat siitä kiitollisia.



**Otto Luoma**

80 vuotta täytti 16. 5. eversti evp. **Otto O. Luoma** Helsingissä. Hän on syntynyt Sortavalassa. Hän otti osaa vapausotaan vuonna 1918 ensin venäjänsaarelaisten joukossa ja myöhemmin Karjalan Ratsurykmentissä. Syksystä 1918 hän toimi Lapin I pataljoonassa, josta jäi palvelemaan

21. 3. 1919 perustettuun rajavartiolaitokseen palvelen eri tehtävissä aina eläkeiän saavuttamiseen 16. 5. 1959 asti.

Talvisotaan hän osallistui Tolvajärven lohkolle palvelen huoltopäällikkönä. Hän haavoittui 24. 12. 1939 vaikeasti, jolloin hänelle jäi pysyvä invaliditeetti. Tästä huolimatta hän osallistui jatkosotaan Karjalan Armeijan esikunnassa toimiupseerina.

Otto Luoma kuului Sotainvalidien Veljesliiton johtokuntaan 1941—51. Liiton toisena varapuheenjohtajana hän oli 1952—53.

89 vuotta täytti **Akuliina Inkeroinen** o.s. **Kuha** 4. 6. 79 Hämeenlinnassa. Hän on kotoisin Salmista.

89 vuotta täytti **Sandra Truhponen** o.s. **Jänis** 21. 6. 79 Juornaankylässä. Hän on kotoisin Suojärveltä.

85 vuotta täytti **Feodor Härkönen** 21. 6. 79 Kiuruveden Heinäkylässä. Hän on kotoisin Suistamolta.

85 vuotta täytti **Maria Petrisalo** ent. **Petroff** 20. 6. 79 Tampereella. Hän on kotoisin Porajärveltä. Kun Suomi luovutti kotiseudun NL:lle, perhe muutti Suojärvelle. NL:n hyökättyä v. 1939 Suojärvelle, perhe muutti Laukaalle, myöhemmin Virroille ja kerran vielä Tampereelle. Nyt hän asuu vanhainkodissa. Kuusi tytärtä, kaksi poikaa ja vävy pitävät hänestä hyvää huolta.

83 vuotta täyttivät **Yrjö Kaukoranta** 2. 6. 79 Lahdessa ja **Juho Lammenperä** 24. 6. 79 Varkaudessa. Molemmat ovat kotoisin Aunuksen Kotkajärveltä.



**Teodor ja Tyyne Savela**

Teodor ja Tyyne Savela viettivät kultahäitään Ruotsin Boråsissa 9. 8. 78. Heillä on 10 lasta, 6 poikaa ja 4 tytärtä. Teodor on syntynyt Vienan Uhtualla 1. 6. 1905, Tyyne Rovaniemellä 4. 11. 1904.

80 v. täytti **Helmi Kudjoi** o.s. **Lesijev** 8. 6. 79 Porissa. Hän on kotoisin Aunuksesta.

78 vuotta täytti **Huoti Remsu** 23. 6. 79 Rovaniemellä. Hän on kotoisin Uhtualta.

75 vuotta täytti **Antti Härkin** 27. 6. 79 Valtimolla. Hän on kotoisin Suojärveltä.



Anni Molosofkin

Anni Jaakontytär Molosofkin (o.s. Hovatov) on syntynyt 16. 2. 1899 Säämäjärven kunnan Timohpielu-nimisessä kylässä. Vuonna 1921 hän muutti naapurikylästä olleen miehensä kanssa Suojärvelle ns. Hyrsylän mutkaan, Ignoilan kylään, jossa eli syksyyn 1939. Sotien jälkeen hän on jo pitkään asunut Siilinjärven Toivolassa, yksin omassa mökissään. Anni Molosofkin on aunukselaisen perimätiedon parhaita muistajia maassamme. Erityisesti häntä kiinnostaa kansanomaisen lääkintä ja juhlaperinne. Hänen kotiseudun kuvansa ja aunukselainen murteensa on säilynyt ihmeteltävän vanhoillaan, osaksi ehkä siksikin, että hän vuosina 1971—76 on saanut neljänä kesänä matkustaa sukulaistensa luo Säämäjärvelle. Hänen kielenkäyttönsä on perin ilmaisurikasta; esim. syyskuussa 1976 Helmi Virtaranta kirjoitti häneltä muistiin n. 300 sananlaskua, jotka ovat mukana jo samana vuonna ilmestyneessä kirjassa »Karjalaisia sananlaskuja ja arvoituksia». Helmi ja Pertti Virtaranta ovat ääninauhoihin tallentaneet Anni Molosofkinin mielenkiintoista muistitietoa usean vuoden aikana — ja työ jatkuu, sillä yhtä mittaa Annin mieleen juohtuu uusia, ennen kertomattomia asioita.

Anni Molosofkin on Kuopion seudulla hyvin suosittu. Tunnettuja ovat hänen herkulliset piirakkansa, joita hän tekee erilaisiin juhliin ja yksityisillekin. Hän ottaa vireästi osaa Kuopion ortodoksisen seurakunnan toimintaan.

Kalevalaseura myönsi Anni Molosofkinille kekrinpäivänä 1976 hyvän kertojan palkinnon.

50 vuotta täyttää 30. 7. 79 Liisa Giltig o.s. Petroff Pirkkalan Naistenmatkassa. Hän on syntynyt Suojärven Välikylässä. Hän on ollut yli 25 vuotta Tampereen kaupungin palveluksessa.

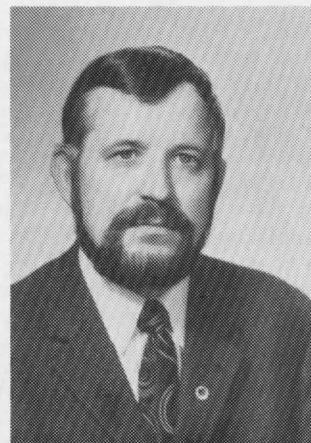
50 vuotta täytti eristäjä Niilo Jokiniemi 8. 5. 79 Kuopiossa. Hän on kotoisin Salmin Rämälästä. Leipätyön ohella hän on osallistunut ahkerasti karjalaiseen heimotoimintaan Salmi-Seurassa ja Kuopion karjalaiset ry:ssä. Näkyvän vetäjäntyön hän on suorittanut kyykkätoiminnassa. Tästä hänelle myönnettiin KSS:n kunniakirja seuran viettäessä 70-vuotisjuhlaa.

Hän harrastaa myös puutöitä. Tästä ovat hyvinä näytteinä karjalaismalliset hautaristit uuden Valamon ja Keitelelen Hiekan luostareiden kalmistoilla. Joutoaikoina hän raataa uuden Valamon luostarin hyväksi.

Merkkipäivänään Valamon luostari järjesti vastaanoton Miitsulle ystävineen. Igumeni Panteleimon suoritti rukouspalvelun ja luovutti hänelle arkkikiispa Paavalin myöntämän siunauskirjan.

Työn vähyden takia Miitsu oli pakkolomalla eli vailla tehtävää. Hän itse mainitsee:

»Pitäisi Valamossa purkaa vanha riihi. Pestä hirret, siirtää ne hautausmaalle. On aikomus rakentaa tasouna hautausmaan laajenevalle puolelle. Nyt lähdän verkon laskuun isä Hermanin kanssa.»



Niilo Jokiniemi

TERÄSVAARI: Poliisi pysäytti Länsi-Berliinissä henkilöauton. Sivuikkunasta kurkisti ulos vanha mies ja pyysi puhumaan kovaa, koska hän »kuulee huonosti». Poliisi karjui haluavansa nähdä auton paperit. Ajokortista oli merkintä silmälasien käyttöpakosta. Kuljettajalla ei ollut laseja, hän selitti tähän syyksi näkevänsä laseilla huonommin kuin ilman niitä. Silloin häntä pyydettiin lainvalvojan mukaan »kamarille». Kävi kuitenkin ilmi, että ukkopaha oli unohtanut kotiin kainalosauvat, joita ilman hän ei pääse liikkumaan. Niinpä poliisi joutui kantamaan hänet poliisilaitokselle. Lainvalvojain suureksi hämmästykseksi ilmeni, että iäkkäällä autoilijalla ei ole ollut 40 viime vuoden aikana yhtään ainoata liikenne rikkomusta tilillään. (APN)

60.000 maatilaa on tällä vuosikymmenellä lopettanut toimintansa. Jäljelle jääneiden tilojen kokoja on jatkuvasti suurennettu, joskin hitaasti.